

APRENDE COAS MULLERES GALEGAS

actividades

ISABEL ZENDAL

(Ordes 1773 – Nova España,
actual México, século XIX)

Foi unha enfermeira galega
que formou parte da expedición
que levou a vacina da variola
a América.

Isabel nace na parroquia de Parada,
en Ordes, e moi nova marcha

á Coruña a traballar no Hospital da Caridade, onde coida dos nenos
e das nenas do orfanato. En 1803 forma parte, xunto con 22 nenos
portadores da vacina da variola, da expedición que a bordo
do buque María Pita sae da Coruña con destino a América.

Ela encargárase en todo momento do benestar e da saúde dos nenos.
Esta expedición sanitaria comandada por Francisco Xavier Balmis
contribuíu a erradicar a enfermidade. A Organización Mundial
da Saúde (OMS) reconece a Isabel Zendal como a primeira
enfermeira da historia en misión humanitaria.

E ti, queres saber máis?

Sabías que...?

Durante moitos anos a **variola** foi unha enfermidade grave e contaxiosa cun alto risco de morte, e foi erradicada totalmente no ano 1980.

MULLERES GALEGAS

redacta

A día de hoxe hai moitas científicas que están a traballar para acabar con distintas doenzas. Das seguintes mulleres **subliña** as que teñen profesións científicas.

Tarsy Carballas, Ana Peleteiro, María Castaña, Marie Curie, Mabel Loza, Filomena Dato, María Victoria Moreno, María Teresa Miras Portugal, María José Alonso, Rosalía de Castro, Ana Kiro.

A aparición dunha nova enfermidade non é unha historia do pasado senón que, por desgraza, a día de hoxe é unha situación que temos moi presente debido á pandemia mundial que provocou a COVID-19.

Reflexiona sobre a túa experiencia neste período no que vives e **redacta** e **imaxina** como será o mundo cando as investigadoras atopen por fin unha vacina para o coronavirus.

Colorea esta
muller viaxeira
e debuxa a paisaxe
que ti queiras
ao seu redor.

MULLERES GALEGAS

colorea

O nome do buque
que levou
este remedio a
América era María Pita.

MULLERES GALEGAS

responde

Sabes quen foi María Pita?

Que relación ten María Pita coa cidade da
que partiu a expedición para erradicar a varíola?

Que nome lle porías ao teu buque
no caso de facer unha expedición científica?

A expedición sanitaria para levar a vacina ao novo continente dividiuse en varias ao chegar a América.

MULLERES GALEGAS

sinala

SINALA no mapa os países por onde pasaron vacinando a poboación: **Venezuela, Chile, México, Cuba, Perú, Filipinas.**

Neste encrucillado aparecen agochados diferentes termos relacionados coa vida de Isabel Zendal.

MULLERES GALEGAS

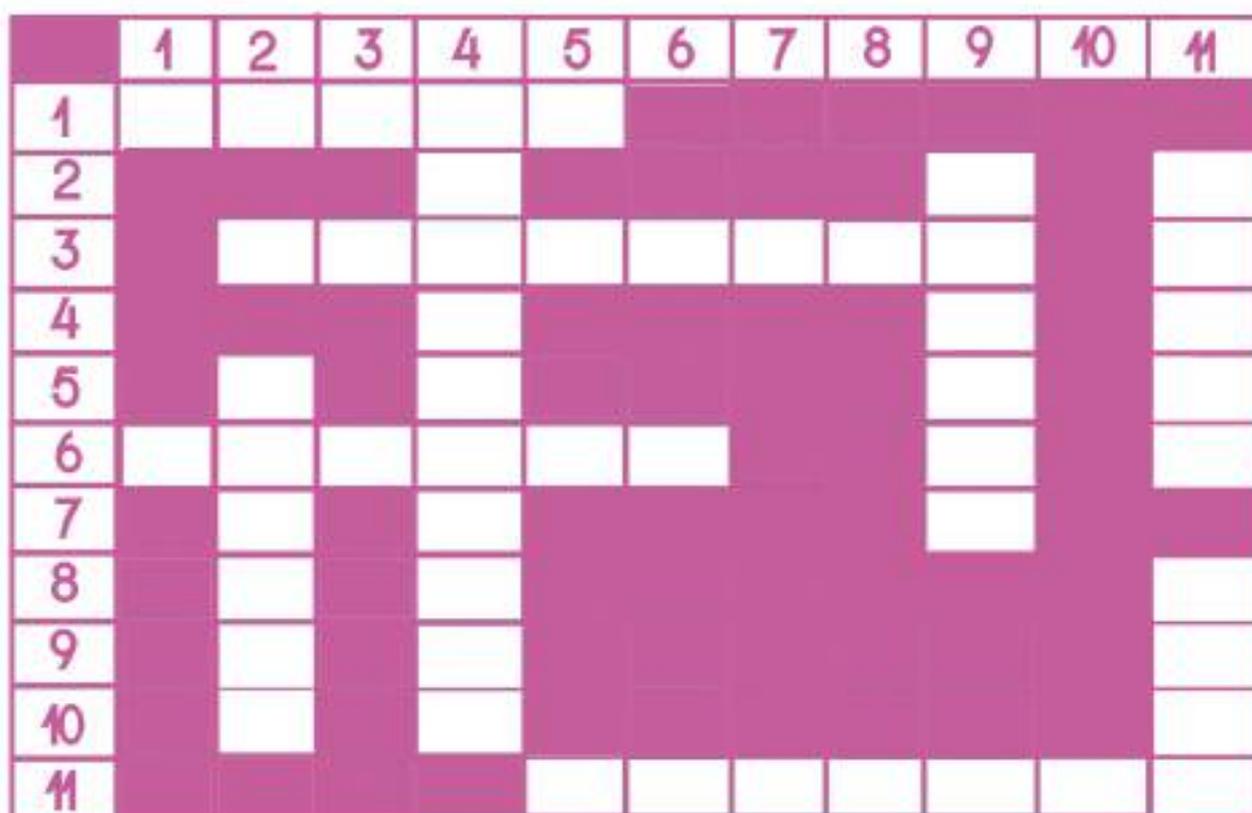
encrucillado

Horizontais:

- 1 - Concello de nacemento de Isabel Zendal.
- 3 - Os nenos da expedición viñan do .....
- 6 - Máximo responsable da expedición sanitaria.
- 11 - Enfermidade que buscaban erradicar .....

Verticais:

- 2 - Utilizado para producir inmunización preventiva a unha doenza.
- 4 - Profesión de Isabel Zendal.
- 9 - Cidade da que saíu a expedición sanitaria.
- 11 - Nome do buque da expedición de Isabel Zendal (dúas palabras).

Comproba
as túas
actividades.

MULLERES GALEGAS

soluciona

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	O	R	D	E	S						
2				N					C		M
3		O	R	F	A	N	A	T	O		A
4				E					R		R
5		V		R					U		Í
6	B	A	L	M	I	S			Ñ		A
7		C		E					A		
8		I		I							P
9		N		R							I
10		A		A							T
11				V	A	R	I	O	L	A	

encrucillado

redacta

*Tarsy Carballas, Ana Peleteiro, María Castaña, Marie Curie,
Mabel Loza, Filomena Dato, María Victoria Moreno,
María Teresa Miras Portugal, María José Alonso,
Rosalía de Castro, Ana Kiro.*

sinala

